

Moje dziecko wybiera szkołę ponadpodstawową

Uczniowie kończący klasę ósmą stoją przed pierwszą ważniejszą decyzją w swoim życiu, czym jest wybór przyszłej szkoły, a w wielu przypadkach także wybór zawodu. Decyzja ta wymaga wielu przemyśleń i zastanowienia się nad własną osobowością, zainteresowaniami, wartościami, możliwościami zatrudnienia w przyszłej pracy zawodowej.

Zainteresowania i poglądy młodzieży są nieraz zmienne, czasem podyktowane bardziej kryteriami emocjonalnymi niż racjonalnymi. U wielu młodych ludzi wyobrażenia związane z przyszłą pracą zawodową są ogólnikowe, a nawet błędne. W konsekwencji wybór może być nieprzemyślany i przynoszący rozczarowanie.

Kto i co ma największy wpływ na ich edukacyjne i zawodowe wybory?

1. Największy wpływ na decyzje uczniów dotyczące wyboru szkoły czy zawodu mają rodzice oraz tradycje rodzinne.
2. Ogromny wpływ ma również grupa rówieśnicza, znajomi i koledzy młodego człowieka.
3. Istotną rolę odgrywają także nauczyciele, którzy swoją postawą mogą zachęcić bądź zniechęcić do wyboru danego zawodu.
4. Ważna jest też wiedza czerpana z Internetu.
5. Dużą rolę odgrywa sieć szkół w danym regionie, odległość danej placówki od miejsca zamieszkania młodej osoby. Także moda na dany zawód może znacząco przyczynić się do podjęcia takiego, a nie innego wyboru szkoły i zawodu. Zdarza się, że o wyborze decyduje czasami przypadek, media oraz prognozy, jakie możliwości finansowe da ukończenie danej szkoły czy kierunku.

Czy rodzice mogą być doradcami?

Rodzicu, jesteś pierwszym doradcą swojego nastolatka w przeróżnych sprawach dnia codziennego, zatem spróbuj także wesprzeć go w wyborze szkoły ponadpodstawowej i zawodu. Możesz:

- zaobserwować jakie czynności chętnie wykonuje Twoja córka lub syn, co ich pasjonuje, zajmuje, ciekawi i rozmawiać z nimi na ten temat. Są one bowiem pierwszym źródłem informacji o ich zainteresowaniach,

- przyglądać się temu, w których zajęciach pozalekcyjnych Twoje dziecko czuje się, jak przysłowiowa „ryba w wodzie”,
- rozmawiać na temat interesujących córkę lub syna przedmiotów szkolnych. Rozmowy te mogą być dla Ciebie kopalnią wiedzy o potencjale dziecka,
- towarzyszyć w codziennych obowiązkach – to pozwala na zaobserwowanie przejścia z dziecięcej fazy marzeń, zawodowych fantazji („Będę sławną piosenkarką albo modelką”) poprzez fazę zainteresowań („Świetnie, gdy mamy dwie matematyki. Gorzej, gdy dwie historie”) do krystalizacji pomysłów na siebie („Interesują mnie samochody. Wybiorę szkołę zawodową i będę mechanikiem samochodowym”),
- angażować się w życie szkoły, także we współpracę związaną ze wspieraniem uczniów w planowaniu kariery edukacyjnej i zawodowej.

Kiedy decyzja zawodowa młodzieży jest decyzją trafną i jakie powinny być kryteria tej decyzji?

O trafnej decyzji zawodowej można mówić wtedy, gdy wybrany zawód przede wszystkim:

- odpowiada możliwościom psychofizycznym młodzieży (stan zdrowia, rodzaj i poziom uzdolnień i umiejętności, cechy charakteru),
- jest zgodny z motywacją, tj. z zainteresowaniami i dążeniami zawodowymi,
- jest zgodny ze społecznym zapotrzebowaniem na określony rodzaj działalności zawodowej.

Spełnienie dwóch pierwszych warunków w dużym stopniu gwarantuje powodzenie w przyszłym zawodzie. Jeśli występuje brak uzdolnień, to nawet przy wysokiej motywacji do pracy można spodziewać się niepowodzeń, natomiast brak zainteresowań jest przyczyną zniechęcenia i niezadowolenia mimo posiadania odpowiednich kwalifikacji.

Trzeci warunek związany jest ze społeczną użytecznością oraz realnością planów zawodowych uczniów. Ważnym więc zadaniem rodziny i szkoły jest ukierunkowanie młodzieży ku tym rodzajom pracy, które są społecznie oczekiwane, przybliżanie młodzieży grup zawodów przyszłościowych i

deficytowych, budzenie zainteresowania zawodami o dużym społecznym zapotrzebowaniu.

Dobrze przygotowany do wyboru zawodu jest uczeń, który:

- zna zawody reprezentujące różne rodzaje pracy i rozumie, jakie zadania, obowiązki i czynności składają się na pracę w tych zawodach; wie, jakie umiejętności, sprawności i uzdolnienia umożliwiają powodzenie w pracy w tych zawodach; zna potrzeby gospodarcze regionu i kraju oraz wynikające z nich zapotrzebowanie na różne grupy zawodów;
- preferuje zawody w sposób racjonalny;
- wie, że przy podejmowaniu decyzji zawodowej uwzględnić należy swój stan fizyczny, uzdolnienia, umiejętności, zainteresowania, cechy charakteru, profil szkół w najbliższym rejonie, ich dostępność i przewidywane powodzenie w szkole danego typu;
- wie, na czym polega praca w zawodach przez siebie preferowanych, jakie czynności i działania się na nią składają, w jakich warunkach odbywa się praca, jak wygląda typowy dzień pracy; wie, jakie właściwości psychofizyczne są przydatne w danym zawodzie;
- ma wiedzę o sobie, zna swój stan zdrowia, główne zalety i wady organizmu, uświadamia sobie, co lubi, a czego nie lubi robić, co umie, a czego nie umie robić; wie, jakie są główne cechy charakteru i jak one się przejawiają; potrafi uznać, czy dany zawód byłby odpowiedni dla niego i potrafi uzasadnić swoją ocenę;
- zna strukturę szkolnictwa ponadpodstawowego, różne profile kształcenia; rozumie, na czym polegają różnice między nimi; zna drożność kształcenia, czyli możliwość przechodzenia ze szkół niższego szczebla na wyższy poziom, wie, że żadna szkoła nie zamyka mu dalszej drogi edukacyjnej;
- zna szkoły ponadpodstawowe prowadzące do zawodów przez niego preferowanych, zna warunki przyjęć do szkoły; wie, jakiego rodzaju zajęcia obowiązują w szkole, jakie przedmioty są nauczane; zna kierunki i specjalności, które uczeń może wybierać; wie, czy szkoła ma internat, stołówkę, zna perspektywy absolwenta (możliwość dalszej nauki, ewentualnie pracy);
- dąży do wykształcenia w sobie cech dobrego pracownika, takich jak: obowiązkowość, wytrwałość w pracy, odpowiedzialność za wykonywaną

pracę, dbałość o narzędzia pracy, gospodarność, oszczędność, dbałość o czystość i porządek w miejscu pracy;

- ma pozytywny stosunek do pracy jako wartości, tzn. uznaje potrzebę pracy i traktuje ją jako niezbędne w życiu zajęcie.